

ทางออกปัญหาการเมืองไทย
 ศาสตร์และศิลป์ที่ไม่มีสูตรสำเร็จในบริบทสังคมไทย
 THAILAND POLITICAL SOLUTION
 SCIENCE AND ART THAT HAS NO FORMULA FOR SUCCESS
 IN THE SOCIAL CONTEXT OF THAILAND

จุฬาลักษณ์ พันธ์งษ์*
 Julaluck Punthung

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการเมืองไทย ซึ่งจากในอดีตถึงปัจจุบันการเมืองไทยประสบปัญหาอยู่หลายประการ อาทิ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ปัญหาความเชื่อมั่นในการบริหารประเทศของรัฐบาลที่เกิดการทุจริตคอร์รัปชันอันส่งผลเสียหายต่อเศรษฐกิจ สังคมประเทศชาติโดยรวมอย่างมหาศาล หน้าประวัติศาสตร์การเมืองไทยจึงมีการปฏิวัติ รัฐประหารและปกครองในรูปแบบอำนาจนิยมในยามที่การเมืองอ่อนแออยู่บ่อยครั้ง การครอบครองอำนาจทางการเมืองที่ขาดความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตยทำให้ได้รับแรงกดดันทั้งจากภายในและภายนอก แต่เมื่อคืนอำนาจสู่ประชาชนอีกครั้งกลับพบว่าเกิดปัญหาซ้ำวงจรมืดมน รูปแบบปัญหาการเมืองไทยจึงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์โดยเข้าใจพื้นฐานแนวคิดที่ว่าไม่มีสูตรสำเร็จใดในการแก้ปัญหา และต้องคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะและบริบทของสังคมไทยเป็นหลัก

คำสำคัญ: ปัญหาการเมืองไทย ; ศาสตร์และศิลป์ ; บริบทสังคมไทย

Abstract

This article proposes an approach to solve Thailand's political problems. From the past to the present Thailand's political is experiencing several reasons, including a lack of public awareness and participation in the political democratic monarchy. The problem of confidence in administrative's government , which took corruption corrupt affecting the economy society and the nation overall enormously. Thailand's political history has revolutions coup and authoritarian forms when politics are often weak. Possession of political power, the lack of democratic legitimacy has been made under pressure from both inside and outside. When the authority turn to the people again

* Political Science Department Faculty of Political Science and Law, Burapha University.

found that the problem is repeated in a cycle. Thailand political model thus requires both art and science which understand the basic concept that there is no fixed formula to solve any problem. Moreover, taking into consideration the compliance with the appropriate characteristics and social context of Thailand

Keywords: Thailand's political problems ; Art and Science ; The social context of Thailand

1. บทนำ

นานาประเทศต่างจับตามองทิศทางการเมืองไทยภายหลังรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นผู้ใช้อำนาจบริหารและเป็นนายกรัฐมนตรี การเมืองไทยในปัจจุบันจึงมีรูปแบบอำนาจนิยมเผด็จการทางทหาร หลายประเทศไม่เห็นด้วยกับการได้มาซึ่งอำนาจที่ขัดกับหลักประชาธิปไตย และการลิดรอนสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน จึงมีการกดดันในรูปแบบต่างๆ ทั้งการลดกิจกรรมทางทหารหรือลดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพร้อมตั้งข้อคำถามว่า เหตุใดการเมืองไทยในหลายทศวรรษจึงย่ำอยู่ที่เดิม

การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ อิทธิพล และการปกครอง อำนาจจึงเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการที่มนุษย์แสวงหา ทั้งนี้ นอกเหนือจากเป็นเรื่องของสถาบันการปกครอง การตัดสินใจ หรือนโยบายสาธารณะ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2555) ปัญหาการเมืองไทยที่บ่มเพาะมาช้านานอาจกล่าวได้ว่าเนื่องด้วยคน โครงสร้าง ระบบ มีความอ่อนแอ ทั้งนี้ ปัญหาหลักๆ หนึ่งไม่พ้นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่สมดุลทำให้ระบบทุนนิยมสร้างช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างชนชั้นมากยิ่งขึ้นทุกวัน และที่สำคัญคือปัญหาคอร์รัปชัน ก็ยังคงอยู่คู่ระบบการเมืองไทยในทุกยุคสมัย ประเด็นหลักสำคัญจึงต้องสร้างความยุติธรรม (justice) ให้เกิดขึ้นในสังคม การจัดระบอบการปกครองให้เหมาะสมกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะของประชากร และเงื่อนไขต่างๆ ที่แต่ละสังคมมีอยู่เป็นหลัก ไม่มีการปกครองใดจะดีกว่าแบบอื่นๆ ถึงกับจะนำไปใช้ได้กับทุกสังคมทั่วโลก ระบอบการปกครองย่อมจะแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละสังคม เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ต้องใช้ระบอบการปกครองที่แตกต่างกันไป จะเห็นว่าระบอบใดระบอบหนึ่งอาจเหมาะสมกับสภาพสังคมของตนในสมัยหนึ่ง แต่เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป อาจต้องใช้อีกระบบหนึ่งก็ได้เนื่องจากล้าสมัยไปแล้วหรือเข้าไม่ได้กับสภาพปัจจุบัน ดังนั้นในทางสังคมศาสตร์แล้วจึงต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการแก้ปัญหาทางการเมือง สำหรับประเทศไทยนั้นได้หยิบยืมรูปแบบการปกครองมาจากอังกฤษ และใช้ความเจริญของสหรัฐอเมริกาเป็นแม่แบบในการพัฒนาประเทศ โดยขาดการปรับสภาพให้เข้ากับความเป็นจริงในสังคมไทย เกิดมาจากการที่เราเป็นอาณานิคมทางปัญญาของมหาอำนาจตะวันตก (ลิขิต ธีรเวคิน, 2541: มติชน)

ในบทความนี้จะเสนอเกี่ยวกับ ปัญหาที่พบในการเมืองไทย อันนำไปสู่การรัฐประหารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหาทางการเมืองในแง่มุมที่หลากหลาย ในการนำไป

สร้างยุทธศาสตร์ (Strategy) แผนโครงการและกิจกรรมทางการเมืองไทยภายใต้บริบทสังคมไทย รวมถึงนำเสนอกรณีศึกษาที่เป็นประสบการณ์ของต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จ และความเป็นไปได้ในการนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสังคมไทยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. ปัญหาการเมืองไทย

การเมืองของไทยเรานั้นเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า สถาบันการเมืองต่างๆไม่ว่าจะเป็น รัฐสภา รัฐธรรมนูญ พรรคการเมืองเป็นอาทิ ต่างก็มีสภาพอ่อนแอไม่เข้มแข็ง เนื่องจากการพัฒนาทางการเมืองมีน้อยและไม่ต่อเนื่อง ในขณะที่ระบบราชการไทยนั้นก็ได้มีพัฒนาการกันอย่างจริงจัง (สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ, 2543) การสร้างสถาบันทางการเมืองของไทย เป็นปัญหารากฐานที่ยาวนานกว่า 80 ปี การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นฉบับที่ 18 ของไทยถือเป็นการยืนยันว่าการเมืองไทยยังคงไม่สามารถที่จะสร้างสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้มีความแข็งแกร่งมั่นคงและมีประสิทธิภาพได้ (ชรินทร์ สันประเสริฐ, ออนไลน์.)

ในทุกยุคสมัยของการเมืองไทยเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองขึ้น ท้ายที่สุดก็จะมีการยึดอำนาจปฏิวัติรัฐประหารโดยคณะทหารและนำไปสู่การปกครองในรูปแบบอำนาจนิยม ก่อนที่จะกลับคืนอำนาจอธิปไตยสู่มือของประชาชนอีกครั้ง ขณะที่เศรษฐกิจของไทยแบบทุนนิยมที่มีการพัฒนามาเป็นลำดับต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันก็ทวีความเหลื่อมล้ำทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมากขึ้น ทรัพยากรส่วนใหญ่ของประเทศตกอยู่กับกลุ่มชนชั้นนำและผู้มีฐานะทางสังคม ทำให้ชนชั้นรากหญ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศสูญเสียโอกาสต่างๆในการพึ่งพาตนเอง โลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร เมื่อมีการยึดอำนาจปฏิวัติรัฐประหารซึ่งขัดกับแนวคิดในเรื่องความเป็นประชาธิปไตยอันเป็นที่ยอมรับสากลในประชาคมโลก ย่อมเกิดแรงกดดันจากนานาชาติและเสียงวิพากษ์วิจารณ์ดังเช่นที่ไทยเรากำลังประสบปัญหาในปัจจุบัน โดย ลิขิต ธีรเวคิน. (2558: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า “การแบ่งปันอำนาจผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม และสิ่งที่มีคุณค่าบางอย่างไม่สามารถกระทำได้อย่างลงตัวโดยมีการประสานประโยชน์ได้ทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายซึ่งอำนาจของอธิปไตยของปวงชนและฝ่ายที่อ้างความมั่นคงอยู่รอดของประเทศชาติ ซึ่งเป็นข้ออ้างที่ให้ความชอบธรรมกับการกระทำทางการเมืองของตน โดยลึกลับ แล้วก็คือการช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม”

สำหรับประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองไทย พบว่าปัญหามุมมองที่แตกต่างกันต่อความเป็นประชาธิปไตยของประเทศที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการอำนาจและทรัพยากรในสังคมระหว่างฝ่ายหนึ่งที่ทำหน้าที่ต่อการเลือกตั้งซึ่งความชอบธรรมของผู้บริหารประเทศอยู่ที่ “เสียงข้างมาก” ของประชาชน กับอีกฝ่ายหนึ่งที่ทำหน้าที่ต่อ “คุณธรรมจริยธรรม” ของผู้บริหารประเทศมากกว่าความเป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นท่ามกลางบริบทของปัญหาพื้นฐานในสังคมไทย คือ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นเงื่อนไขที่ตอกย้ำให้ความ

แตกต่างทางความคิดทางการเมืองกลับกลายเป็นความแตกแยกและแหลมคมมากยิ่งขึ้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2555: ออนไลน์)

คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย, ออนไลน์.) มองเห็นว่าปัญหาของระบบการเมืองไทยมี 2 ประการ คือเรื่องความไม่สุจริตของระบบการเมืองประการหนึ่ง และความไม่เป็นประสิทธิภาพของระบบการเมืองอีกประการหนึ่ง ซึ่งต้องแก้ไขด้วยการปฏิรูปการเมืองทั้งระบบ พร้อมกันนี้ได้สรุปปัญหาการเมืองไทยไว้ 8 ประการได้แก่ การใช้เงินซื้อเสียง การผูกขาดการเมือง คนดีหนีการเมืองการคอร์รัปชัน เติบโตการโดยรัฐสภา การไร้เสถียรภาพทางการเมือง สภาวิชาชีพผู้นำทางการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารไร้ประสิทธิภาพ มุมมองเชิงสังคมวิทยาการเมืองอาจจำแนกเป็นปัญหาหลักๆ ได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) โครงสร้างเรื้อรังของประเทศ คือ ความยากจนในชนบท ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสภาพแวดล้อม ความล่มสลายผู้กร่อนของสถาบันทางสังคมหลายอย่าง เช่น ครอบครัว ศาสนา ไม่ได้รับการแก้ไข 2) โครงสร้างสังคมส่วนใหญ่เป็นระบบอุปถัมภ์เอื้อต่อระบบอำนาจนิยม และการซื้อเสียงระบบการเมืองเราจึงมีลักษณะ เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ในการซื้อเสียงเพื่อแย่งชิงกันเข้าไปบริหารประเทศ 3) ระบบการเมืองและข้าราชการล่าหลังภาคเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหา คือ ประการแรก เศรษฐกิจประเทศที่เติบโตใหญ่ทำให้เกิดผลประโยชน์มหาศาลหลายด้าน การเมืองก็มีการเปลี่ยนอำนาจการจัดสรรผลประโยชน์และทรัพยากรของประเทศจากกลุ่มทหารและข้าราชการ มาเป็นกลุ่มนักการเมืองที่มีกลุ่มธุรกิจหนุนหลัง แต่ถึงที่สุดเป็นการร่วมมือกันทั้งสามฝ่ายคือ ข้าราชการ นักการเมือง และกลุ่มธุรกิจต่างๆ ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน การใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ประการที่สอง คือ เศรษฐกิจของประเทศผูกติดกับเศรษฐกิจโลก จึงต้องปรับโครงสร้าง เช่น สินค้า เทคโนโลยีไปตามกระแสโลกและต้องพึ่งพาเงินทุนต่างประเทศอย่างเสี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ วิชาล ศรีมหาวโร. (2557) ได้กล่าวถึงปัญหาการเมืองการปกครองไทยก่อนมีปฏิรูปทางการเมืองและได้รัฐธรรมนูญปี 2540 ดังนี้คือ 1) ปัญหาอุดมการณ์ทางการเมือง 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 3) ปัญหาการใช้รัฐธรรมนูญ 4) ปัญหาการถ่ายทอดอำนาจทางการเมือง 5) ปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติ 6) ปัญหาการครอบงำและการผูกขาดอำนาจเศรษฐกิจ 7) ปัญหาผลประโยชน์และพรรคการเมือง 8) ปัญหาการเมืองไทย กับระบบราชการ 9) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมือง องค์กรบริหารและประชาชน 10) ปัญหาความร่วมมือระหว่างทหารกับพลเรือนในการเมือง 11) ปัญหาความมั่นคงของชาติ 12) ปัญหาการจัดสรรงบประมาณกับการกระจายรายได้ และ 13) ปัญหาการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร

มุมมองในแง่ของระบบการบริหารไทยก็มีปัญหาที่สำคัญอยู่มาก ระบบการบริหารของไทยเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมไทย ระบบบริหารถือตามสังคมตะวันตกแต่พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นแบบไทยๆ การทำหน้าที่ตามบทบาทที่แท้จริงไม่ค่อยมี ในขณะเดียวกันกิจกรรมต่างๆ ก็ขยายขอบเขตโดยไม่มีระเบียบแบบแผน เช่น การขยายหน่วยงานเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าคำนึงถึงลักษณะงาน ข้าราชการมีความเฉื่อยชาและต้องมี

ทัศนคติที่มุ่งเน้นการบริการประชาชน ตลอดจนต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของนักบริหารระดับสูงก่อนอื่นใด (อมร รักษาสัตย์ และ โสรัจ สุจริตกุล, 2505)

ในทัศนะของผู้เขียน ปัญหาการเมืองไทยเกี่ยวข้องอยู่กับปัจจัยหลัก 2 ประการ นอกเหนือจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ได้แก่ 1) ปัญหาด้านโครงสร้างทางการเมือง เช่น โครงสร้างทางการเมืองของไทยไม่เข้มแข็ง คือ การรับเอารูปแบบจากตะวันตกมาใช้โดยไม่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบททางสังคมหรือรับมาแต่รูปแบบแต่ขัดแย้งในทางปฏิบัติ ขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ ปัญหาการล้วงลูกในการทำงานระหว่างนักการเมืองและข้าราชการประจำ เป็นต้น 2) ปัญหาด้านคน เช่น นักการเมืองขาดคุณธรรมจริยธรรมก่อให้เกิดปัญหาคอร์รัปชัน ประชาชนยังไม่เข้าถึงประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เช่น การเรียกร้องอำนาจและใช้สิทธิทางการเมือง หรือขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องการเมือง เป็นต้น ไม่มีสูตรสำเร็จใดในการแก้ปัญหาจึงต้องมองในมุมกว้างและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมให้ทันกับกระแสโลกและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

3. รัฐประหารกับการเมืองไทย

รัฐประหาร (Coup) หรือ ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Coup d'état ซึ่งเป็นคำยืมมาจากภาษาฝรั่งเศส หมายถึง การใช้กำลังยึดอำนาจด้วยกองทัพเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองคือเพื่อเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล โดยระบอบการปกครองยังคงเดิม จะมีความแตกต่างกับอีกคำหนึ่งที่ใช้กันคือ “ปฏิวัติ” ในภาษาอังกฤษจะใช้ว่า Revolutoin ซึ่งจะมีความหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนระบอบหรือเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองโดยการเปลี่ยนรูปแบบหรือระบอบการปกครองประเทศ จากรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งอย่างสิ้นเชิง (บุษราภรณ์ อัครนิธิยานนท์, 2557) ทหารเข้ามามีบทบาทในการเมืองไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าวมีลักษณะของรัฐประหารมากกว่าปฏิวัติ การก่อรัฐประหารทั่วโลกจะมีลักษณะคล้ายกัน คือ เริ่มก่อการจากทหารจำนวนน้อย หรือมาจากผู้บัญชาการทหารที่ควบคุมกองทัพ แล้วเคลื่อนกำลังหรือประเทศยึดอำนาจแบบฉับพลัน เพื่อโค่นรัฐบาลชุดเดิม จัดตั้งคณะบริหารหรือรัฐบาลชุดใหม่ และหลายครั้งจะมีการยกเลิกอำนาจนิติบัญญัติคือ รัฐสภาชุดเดิม และล้มรัฐธรรมนูญฉบับเดิม จากนั้น ก็จะมีการตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งมักจะมีการใช้ไปจนถึงรัฐประหารครั้งต่อไป ประเทศที่รัฐประหารบ่อยก็จะมีการเปลี่ยนรัฐธรรมนูญบ่อยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โฉมหน้าการเมืองไทยนั้นคณะทหารได้เข้ามามีบทบาทกุมอำนาจสำคัญทั้งในฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ และลำดับรายชื่อนายกรัฐมนตรีของไทยกว่าครึ่งหนึ่งมาจากทหารและอยู่ในตำแหน่งเป็นระยะเวลายาวนานกว่านายกรัฐมนตรีที่มาจากพลเรือน สาเหตุสำคัญที่ทำให้ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมือง ได้แก่ ปัญหาคอร์รัปชัน และการมีทัศนคติเชิงลบต่อการบริหารงานของรัฐบาล รัฐบาลอ่อนแอขาดเสถียรภาพ เรื่องของผลประโยชน์ทางการเมือง รวมถึงเพื่อปกป้องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม เช่น งบประมาณทหาร

อย่างไรก็ตามการรัฐประหารถือว่าเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและไร้ศักดิ์ เพราะในระบอบประชาธิปไตยโดยทั่วไปจะกำหนดวิธีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วยการลงคะแนนเสียงของประชาชน ผู้ที่เข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศจะมีอำนาจเต็มในการดำเนินนโยบายตามที่ตนเองเสนอในกรอบเวลาที่แน่นอนชัดเจน จากนั้นก็ให้ประชาชนเลือกตั้งกันใหม่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในลักษณะนี้จึงไม่ต้องก่อการรัฐประหาร เราจึงพบว่า มีประเทศประชาธิปไตยก้าวหน้าจำนวนมากไม่เคยมีการรัฐประหารเลย เช่น ในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สวิสเซอร์แลนด์ สวีเดน ออสเตรเลีย ฟินแลนด์ อินเดีย ฯลฯ ในประเทศที่ไม่เคยมีการรัฐประหารเหล่านี้ ไม่ใช่ว่าจะไม่มีความขัดแย้งทางการเมือง เพียงแต่ถือกันว่า วิธีแก้ปัญหาทางการเมืองที่มีอารยธรรมก็คือ การใช้ประชาธิปไตย เคารพในความเห็นของเสียงข้างมากในกรอบเวลาที่แน่นอน แล้วเปลี่ยนอำนาจด้วยเสียงประชาชน กองทัพในประเทศเหล่านี้ จึงไม่เคยมีบทบาทแทรกแซงทางการเมือง (สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2557: ออนไลน์)

4. การแก้ปัญหามืองไทย ศาสตร์และศิลป์ที่ไม่มีสูตรสำเร็จ

ข้อจำกัดของความรู้ทางสังคมศาสตร์ที่ได้จากการวิจัยที่ค้นพบว่าเป็นจริงในสังคมยุคหนึ่ง คือ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สามารถนำไปใช้ได้ดีกับสังคมหนึ่งในยุคสมัยหนึ่ง แต่ไม่ได้เป็นบทพิสูจน์ว่าจะสามารถนำไปใช้ได้ดีในอีกสังคมหนึ่งยุคสมัยหนึ่งได้เนื่องด้วยในสภาพความเป็นจริงมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวเนื่องอีกตั้งแต่ละสังคมต่างก็มีความเป็นอัตลักษณ์ ดังนั้นในการนำรูปแบบวิธีการที่ประสบผลสำเร็จของอีกสังคมหนึ่งมาใช้จึงต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกับวัฒนธรรมในสังคมการเมืองของตน ดังเช่น ลิขิต ธีรเวคิน. (2557: ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึง ทฤษฎีของคาร์ล มาร์กซ์ ซึ่งอ้างถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากทุนนิยมไปสู่สังคมนิยมนั้นเกิดขึ้นโดยการลุกฮือของชนชั้นกรรมาชีพ เช่นกรณีคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ลุกฮือขึ้นล้มนายทุนในเมืองใหญ่ที่มีอุตสาหกรรม การลุกฮือสองครั้งที่เมืองเชียงใหม่ล้มหลวงและถูกปราบปราม ถือเป็นประเด็นสำคัญที่หมาเจอตุง สรุปว่าทฤษฎีสังคมและการเปลี่ยนแปลงของมาร์กซ์ใช้ไม่ได้กับสังคมจีน เพราะสังคมจีนเป็นสังคมพิวตลแบบเอเชีย อันมีการปกครองที่เป็นเผด็จการรวมศูนย์อำนาจ มีกลุ่มที่ได้ประโยชน์จากระบบในรูปของขุนนางและนักปราชญ์ที่ยังมีค่านิยมแบบเก่า

มองมุกกว้างถึงภาคเศรษฐกิจ ผู้เข้มแข็งเท่านั้นที่จะอยู่รอดได้เสมือนปลาใหญ่กินปลาเล็ก หากภาคการเมืองไทยยังอ่อนแอ ขาดการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับเศรษฐกิจยุคใหม่ก็จะทำให้เราต้องเสียเปรียบต่างชาติและนายทุนขนาดใหญ่ ดังกรณีตัวอย่างที่เสียแชมป์ผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ให้กับเวียดนาม เราจึงต้องเตรียมความพร้อมหรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อพัฒนาตนเอง โดยต้องตระหนักและร่วมมือกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาคือต้องทำพร้อม ๆ กันไปทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการเมืองไทยซึ่งเป็นแกนหลักสำคัญในการกำหนดนโยบายและสะท้อนถึงพัฒนาและทิศทางของประเทศ การปรับเปลี่ยนรูปแบบ หลักการ วิธีการแก้ปัญหา ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงโลก จึงเป็นสิ่งสำคัญและ

จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่มีสูตรสำเร็จใดในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและใช้ได้ในทุกบริบทสังคมที่แตกต่างกัน

5. จุดอ่อนของประชาธิปไตยในสังคมไทย

หลายยุคสมัยที่ประชาชนรากหญ้าซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่และเป็นฐานเสียงสำคัญของประเทศได้เห็นเพียงแต่ภาพลวงตาของการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย เนื่องจากไม่สามารถจับต้องการทำงานของรัฐบาลได้อย่างแท้จริง จึงหวังเพียงว่าผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปนั้น จะทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ตามนโยบายพรรคการเมืองตามที่ได้หาเสียงไว้ก่อนการเลือกตั้ง และการจัดตั้งรัฐบาลในบางครั้งก็ได้รับเลือกเข้ามาจากเสียงข้างน้อย รวมไปถึงแนวคิดการเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่แทนตนในการทำงานของรัฐบาลไม่ได้มีตัวเลือกที่มากนัก ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2538: 249 - 253) ได้กล่าวถึงความล้มเหลวของอุดมการณ์ประชาธิปไตยว่า สังคมไทยได้รับเอาแนวความคิด ทางประชาธิปไตยจากต่างประเทศมากำหนด รูปแบบและวิธีการปกครองอย่างเต็มที่ เมื่อปี พ.ศ. 2475 การรับเอาวิธีการของประชาธิปไตยมาใช้ในสังคมไทยเกือบจะเป็นวิธีการแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบ กล่าวคือให้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วไป (Universal Suffrage) อย่างรวดเร็วโดยไม่มีวิวัฒนาการขยายสาขาหรือขอบเขต (Franchise) เหมือนกับประเทศอื่นๆ การรับเอารูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้มีลักษณะเป็นทางการมากกว่าเกิดจากพลังทางการเมืองซึ่งมาจากประชาชน

จุดอ่อนอีกประการหนึ่งในประชาธิปไตยคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คนส่วนหนึ่งยังมีความเข้าใจในกรอบแนวคิดที่แคบอยู่เพียงการลงคะแนนเสียง ใช้สิทธิเลือกตั้ง ยังไม่แยกวิธีการทางประชาธิปไตยออกจากเป้าหมายของประชาธิปไตย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว มีการเลือกตั้งมีรัฐสภา มีประชาธิปไตยแล้วไม่มีความจำเป็นอะไรที่กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ จะทำการประท้วงหรือเรียกร้องผลประโยชน์จากรัฐบาลอีก และมีทัศนคติต่อการชุมนุมทางการเมืองว่า เป็นการบ่อนทำลายระบบประชาธิปไตย

การพัฒนาเศรษฐกิจขาดมิติทางด้านกระจายรายได้ การเฉลี่ยความสุข ปัญหาเกี่ยวกับการย่ำรูปแบบและวิธีการทางประชาธิปไตย ในสังคมที่มีสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้และชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างกันอย่างมาก และมีติดต่อกันมาเป็นเวลาช้านานนี้ มีผลทำให้วิธีการแบบประชาธิปไตยเอื้ออำนวยให้การกดขี่และการเอารัดเอาเปรียบกันในสังคมไทย เป็นไปได้ อย่างมีความชอบธรรม (Legitimized Exploitation) และทำให้กลุ่มคนที่มีอำนาจเศรษฐกิจสามารถอ้างนามของประชาธิปไตยในการใช้อำนาจทางการเมืองที่จะสนับสนุนผลประโยชน์ของกลุ่มตนได้มากขึ้น การอ้างความเสมอภาคในโอกาส (Equality of Opportunity) ในสังคมที่กลุ่มคนเริ่มต้นจากพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอย่างมาก ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสที่บุคคลที่อยู่ในระดับขั้นต่ำที่สุดของสังคม จะพัฒนาชีวิตคนได้อย่างเต็มที่ แต่กลับมีผลทำให้ผู้ที่แข็งแรงแล้ว แข็งแรงมากขึ้นและผู้ที่ย่อแอกว่าไม่มีทางไล่ทัน (วิศาล ศรีมหาโว, 2557)

ความชะงักงันทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทยอีกประการหนึ่ง คือ จะเห็นได้ว่าในอดีตที่ผ่านมาประวัติศาสตร์การเมืองไทยมีการปฏิวัติ รัฐประหาร ล้มเลิกรัฐธรรมนูญ ยุบสภาอยู่บ่อยครั้ง ระบบและวิธีการของประชาธิปไตยไม่มีโอกาสพิสูจน์ตนเองอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาวิธีการของประชาธิปไตยเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของสังคมที่จะช่วยแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จึงไม่มีโอกาสเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ในช่วงเวลาที่ผ่านมา สอดคล้องกับ ชีรยุทธ บุญมี. (2540) ได้กล่าวถึงความล้มเหลวของการปกครองโดยใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy or Politics) ไว้ว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทนของเรา ไม่ได้มีรากฐานมาจากบุคคลที่รู้จักการใช้สิทธิอำนาจรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม กลุ่มอุปถัมภ์ในชนบทที่ก่อตัวเป็นเครือข่ายของระบบหัวคะแนนของผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น โดยมีกลุ่มทุนอภิสิทธิ์ ทุนผูกขาดหมาย เช่น ทุนโครงการขนาดใหญ่ ทุนสัมปทาน ทุนพนัน ทุนของเถื่อน เป็นผู้ประสานงานความเคลื่อนไหวระดับชาติให้ หรือที่เรียกว่า “ระบบประชาธิปไตยอุปถัมภ์” ทำให้ระบบราชการเต็มไปด้วยคอร์รัปชัน วงจรการซื้อเสียง-คอร์รัปชัน โกงกินเพื่อถอนทุน-สร้างเครือข่ายหัวคะแนนเพิ่ม เพื่อซื้อเสียงการเลือกตั้ง ครั้นต่อไป ยิ่งนับวันจึงยิ่งขยายตัวออกไปทั้งแง่ปริมาณและความรุนแรง ผู้นำการเมืองก็ยากที่จะดำรงคุณธรรมในระดับเพียงพอที่สังคมจะยอมรับ จึงเกิดวิกฤตศรัทธาและวิกฤติความชอบธรรมกับทุกๆ รัฐบาลตลอดมา ในอดีตเราแก้ปัญหาความล้มเหลวของประชาธิปไตยไทยๆ นี้ด้วยการปฏิวัติรัฐประหาร ใช้อำนาจเผด็จการ และถดถอยลง ประชาธิปไตยก็ลุกขึ้นมาต่อสู้คัดค้านการใช้อำนาจเผด็จการ เปิดทางให้ระบบพรรคการเมืองอีกวนเวียนกันอยู่เช่นนี้

สภาพประชาธิปไตยของไทยกำลังเข้าสู่วิกฤตศรัทธา ประชาชนเบื่อหน่ายการเมือง รัฐมีอำนาจแต่ขาดประสิทธิภาพ เอกชนมีประสิทธิภาพแต่ก็ต้องพึ่งรัฐ เกิดปัญหาคอร์รัปชันไม่จบสิ้น ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการตรวจสอบจากภาคประชาชน สอดคล้องกับ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2539) กล่าวว่า ปัญหาการเมืองไทยในเรื่องความไม่สุจริตชอบธรรม เกิดขึ้นเหมือนบริษัทหรือชุมนุมสหกรณ์ที่กรรมการมีอำนาจมากเกินไป โกงโดยที่จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน ทุกคนจึงอยากเป็นกรรมการ และเป็นที่มาของปัญหา 1) คนที่เข้าไปเป็นกรรมการเข้าไปหาผลประโยชน์ 2) ระบบการเมืองขาดประสิทธิภาพและเสถียรภาพ 3) เป็นเรื่องของคนกลุ่มเดียว ในขณะที่คนอื่น เหล่าธรรมทัศน์. (2538) ได้กล่าวถึงความขัดแย้งและไม่สมดุลของการเมืองไทยเป็น “ทฤษฎีสองนคราประชาธิปไตย” ไว้ว่าเป็นความแตกต่างของสองพฤติกรรม สองความคิด สองความต้องการของชาวนาชาวไร่ภาคชนบทและชนชั้นกลางในเมือง เกษตรกรชาวนาชาวไร่ในภาคชนบทเป็นได้เพียง “ฐานเสียง” และเป็น “ผู้ตั้ง” รัฐบาลโดยอาศัยคะแนนเสียงอันท่วมท้นในการเลือกตั้ง ขณะที่ชนชั้นกลางเป็น “ฐานนโยบาย” และมักจะเป็น “ผู้ล้ม” รัฐบาล

6. แนวความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการเมืองไทย

การแก้ปัญหาการเมืองไทยคล้ายกับวิธีที่แพทย์จะวินิจฉัยโรคและสั่งยาตามอาการเจ็บป่วย หากไม่ได้ผลก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการรักษา แต่ในหลายครั้งวิธีการดั้งเดิมกลับไร้ผลเนื่องจากมีตัวแปรตัวอื่นๆเกิดขึ้น ดังนั้นวิธีการแก้ปัญหาให้ได้ผล ผู้ทำการแก้ปัญหาก็จะต้องมีความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริงว่าเกิดจากอะไร ส่งผลในทางลบอย่างไร ความเข้าใจดังกล่าวนี้จะต้องประกอบด้วยการมีข้อมูลที่ครบถ้วน มีทฤษฎีเพื่อการวิเคราะห์ปัญหา ไม่หลีกเลี่ยงความเป็นจริง มีความเข้าใจสมมุติฐานปัญหาอย่างแท้จริง และที่สำคัญที่สุด ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ให้เหมาะสมตามกาลเวลา โดยวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ต้องมีข้อมูลพร้อม มีทฤษฎีที่สอดคล้อง มีการวิเคราะห์อย่างถูกต้อง มีจังหวะเวลาที่น่าไปสู่ความสัมฤทธิ์ผล มองปัญหาอย่างวัตถุวิสัยและต้องยินดีรับความเป็นจริง ดังสุภาษิตบทหนึ่งของอังกฤษกล่าวไว้ว่า “ไม่มีผู้ใดตาบอดเท่ากับผู้ไม่อยากจะเห็น ไม่มีใครหูหนวกเท่ากับคนไม่อยากจะได้ยิน” (ลิซิท ซีเรเวคิน, 2557: ออนไลน์) สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี, (ออนไลน์.) ที่ได้กล่าวถึงวิกฤตการณ์ต่างๆ ในโลกที่หาทางออกไม่ได้ว่า เกิดจากความขัดแย้งระหว่างสภาพความจริงใหม่กับวิธีคิดเก่า วิธีคิดเก่า คือวิธีคิดแบบตายตัว แยกส่วน ง่าย และเป็นเส้นตรง ปัญหาของมนุษย์อยู่ที่วิธีคิดแบบนี้ที่นำมนุษย์เข้าไปสู่ความขัดแย้ง รุนแรง วิกฤตจนจะอยู่รอดไม่ได้ เชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาทางการเมืองไทยที่ยังรากลึกมาช้านาน (ฐิติกร พูลภัทรชีวิน, ออนไลน์) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาไว้อย่างน่าสนใจว่า ผู้ปกครองซึ่งถูกเลือกโดยประชาชนจะต้องโดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน ทั้งในการเลือกผู้ปกครองที่ดี และการตรวจสอบติดตามการทำงานของตัวแทน รวมถึงการถอดถอนตัวแทนหรือผู้ปกครองที่ไม่ดีออกไป โดยเน้นส่งเสริมการศึกษา ที่มุ่งให้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยให้ผู้เรียน สนับสนุนภาคประชาสังคม ในด้านการเมือง ได้แก่ 1) ทักษะในการบริหารจัดการ ควรให้กลุ่มนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเป็นกำลังหลักในการให้ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการให้กับภาคประชาสังคม 2) ด้านกำลังทรัพย์ รัฐควรสนับสนุนโดยการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อจูงใจให้ประชาชนหรือเอกชนที่บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนองค์การภาคประชาสังคมสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้ 3) ด้านกำลังคน คือให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในทุกสาขาวิชา ต้องผ่านการฝึกงานในองค์การภาคประชาสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาเหล่านั้นสามารถนำเอาหลักวิชาที่ได้เรียนรู้และศึกษามา มาประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อสังคมทั้งยังเป็นการปลูกฝังจิตสาธารณะอีกด้วย การที่มีองค์การภาคประชาสังคมมีอาสาสมัครเข้ามาทำงานน้อย เนื่องด้วยเงินเดือนที่ต่ำหรือไม่มีเงินเดือนให้ รัฐควรจัดให้มีการสนับสนุนบุคลากร โดยอาจใช้มาตรการงดเว้นภาษีกับคนที่ทำงานให้กับภาคประชาสังคม หรืออาจมีการจัดสวัสดิการพิเศษ รวมถึงการให้รางวัลตอบแทน วิสุทธิ โปธิแท่น. (2551) ได้กล่าวถึงการเมืองการปกครองของไทยว่า มีปัญหาอุปสรรคอยู่ 3 ส่วน คือ 1) ปัญหาด้านคนอันหมายถึงประชาชนและตัวนักการเมือง โดยเฉพาะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(Voter) 2) ปัญหาเชิงระบบคือ สถาบันการเมืองการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย (3) บริบทของสังคมโลกทุนนิยมโลกาภิวัตน์ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทย

จากการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนจึงขอนำเสนอแนวทางแก้ปัญหามืองไทย เพื่อนำไปเป็นฐานหรือกรอบแนวความคิด (Conceptual Frame Work) ที่จะนำไปสู่การสร้างยุทธศาสตร์ (Strategy) แผนและโครงการ (Plan and Project) ทางเลือก (Alternative) ในการขับเคลื่อนที่จะให้เกิดผลในทางปฏิบัติและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมหรือเป็นกระบวนการ “PDCA” คือคิด นำไปปฏิบัติ ตรวจสอบ เช็คและปรับให้เหมาะสมกับบริบทสังคมนั้นๆ ดังนี้

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ มีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น และเมื่อรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็รู้จักเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชนที่ตนพึงได้รับมากขึ้น เป็นผลให้การเมืองไทยมีการพลิกผันตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา แต่การที่ไทยรับเอาแนวคิด รูปแบบวิธีการ ประชาธิปไตยมาจากตะวันตก โดยมีได้ปรับให้เข้ากับบริบทของตนเอง อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเกิดคำถามที่ว่า ประชาชนไทย เข้าใจสิทธิ และหน้าที่ของตนเองในโลกประชาธิปไตยนี้เพียงพอหรือไม่ เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2538) ได้พูดถึงความแตกต่างของประชาชน ใน ทฤษฎีสองนคราประชาธิปไตยว่า เกษตรกรชาวนาชาวไร่ในภาคชนบทเป็นได้เพียง “ฐานเสียง” และเป็น “ผู้ตั้ง” รัฐบาลโดยอาศัยคะแนนเสียงอันท่วมท้นในการเลือกตั้ง ขณะที่ชนชั้นกลางเป็น “ฐานนโยบาย” และมักจะเป็น “ผู้ล้ม” รัฐบาล ในขณะที่ ฐิตกร พูลภัทรชีวิน (ออนไลน์.) ได้เสนอแนะแนวทาง ซึ่งให้ความสำคัญกับภาคประชาชน ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้ 1) สนับสนุนการศึกษาให้กับประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมุ่งเน้นให้ทุกสถาบันการศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น ส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาที่เท่าเทียม ให้ความสำคัญกับอาชีพครูในแง่ของค่านิยมและรายได้ 2) การรณรงค์เพื่อให้ข้อมูลความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมให้กับประชาชน โดยการนำเอาหลักการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ หรือ IMC (Integrated Marketing Communication) โดยการใช้ทั้งสื่อโฆษณา ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ รวมถึงสื่อวิทยุอื่น ๆ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ นอกจากสื่อที่ใส่นิวฮาวีการโดยตรง อาจเลือกใช้สื่อที่ไม่เป็นทางการ เช่น นวนิยาย หรือการ์ตูน โดยให้ผู้เขียนทำการแต่งเรื่องราวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับสังคม และควรจัดให้มีกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ อาทิ การจัด Road Show ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้บุคคลที่เป็นที่สนใจของสังคม เช่น นักร้อง นักแสดง เป็นผู้ช่วยนำความรู้ความเข้าใจไปให้กับประชาชน 3) การเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยการกำหนดให้ทุกหน่วยงานราชการจะต้องมีเว็บบอร์ดที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนในการเข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานได้

การมีส่วนร่วมของประชาชนก็เป็นส่วนสำคัญมากจะละเลยเสียมิได้ เนื่องจากประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง กำหนดผู้มีอำนาจรัฐเข้าไปบริหารซึ่งก็คือทิศทางในการบริหารประเทศในเวลาต่อมานั่นเอง และนอกจากจะต้องให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมีความเสมอภาคโดยทั่วกันแล้ว รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบดูแลกำกับการทำงานของรัฐบาลเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานรวมถึงสนับสนุนแนวคิดให้สิทธิพื้นฐานแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายพื้นฐานในการจัดการดูแลตนเอง โดยฟังเสียงความต้องการของประชาชนเพื่อให้นโยบายหรือยุทธศาสตร์ถูกกำหนดในทิศทางจากเบื้องล่างขึ้นไปสู่เบื้องบน อันจะเป็นการเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงตามสภาพปัญหาเหมือนกับการจ่ายยาถูกโรคนั่นเอง ส่วนในระยะยาวต้องส่งเสริมดูแลระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ โดยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วความคล่องตัวในการบริหารงาน ส่งเสริมนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ส่งเสริมปลูกฝังการทำงานด้วยหลักธรรมาภิบาลแก่ภาคราชการ ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้ อันเป็นส่วนเสริมสร้างเกื้อหนุนให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

7. กรณีศึกษา เหตุการณ์ทางการเมืองที่พิจิตรที่น่าสนใจ

พิจิตร มีการปฏิวัติรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้ง โดยจับรัฐมนตรีใส่กระสอบและมัดปาก สะท้อนให้เห็นว่ามาตรการและวิธีการของการเล่นงานศัตรูที่ค่อนข้างที่จะอยู่ในลักษณะปฐมภูมิ สิ่งซึ่งน่าสนใจสำหรับเหตุการณ์ทางการเมืองในพิจิตรก็คือ พิจิตรรัฐธรรมนูญซึ่งร่างขึ้นในปี ค.ศ.1997 และประกาศว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 30 กันยายน ค.ศ.2014 กล่าวอีกนัยหนึ่ง หลังจากการรัฐประหารและมีรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งก็มีการสัญญาว่าจะมีการเลือกตั้งเพื่อนำไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบปกติ ซึ่งก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทยในขณะนี้ แต่สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ นายกรัฐมนตรีพิจิตรที่มาจากการรัฐประหารนั้นได้มีการประกาศว่าจะมี Road Map เพื่อจะนำประเทศไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยดังเดิมคำว่า Road Map หรือตารางเวลาที่มีขั้นตอนสำหรับการพัฒนาหรือปฏิรูปการเมืองก็เป็นศัพท์ที่มีการใช้กันในประเทศไทยหลังจากมีการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ที่น่าสังเกตคือ ระยะเวลาที่มีการปกครองในรัฐบาลทหารนั้นมีการใช้อำนาจพิเศษควบคุมบุคคลและมีอำนาจที่จะกักขังบุคคล รวมทั้งการจับผู้ซึ่งกระทำความผิดนอกเหนือจากนั้นมีการห้ามมิให้มีการชุมนุมและมีการสลายกลุ่มพลังที่มีการชุมนุม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองคล้ายคลึงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อันเป็นที่ทราบกันอยู่ รายละเอียดต่างๆ ของรัฐธรรมนูญของพิจิตรก็มีเรื่องเกี่ยวกับจำนวนสภา การเลือกตั้งทุกๆ สี่ปี ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ไม่มีการแบ่งเขตแต่จะใช้ประเทศเป็นเขต แต่ในกรณีนายกรัฐมนตรีนั้นบุคคลซึ่งพรรคได้คะแนนเสียงสูงสุดก็จะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารรวมทั้งทำหน้าที่เป็นประมุขแห่งรัฐ รวมถึงเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของสาธารณรัฐพิจิตร ซึ่งมีอำนาจในการคุมหน่วยทหารต่างๆ มีการจัดสรรที่ดินสำหรับคนพื้นเมืองพิจิตรซึ่งก็เป็นความพยายามที่จะให้ความยุติธรรมกับคนพื้นเมือง บุคคลที่เป็นผู้กระทำรัฐประหาร รวมทั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่

ของรัฐที่เกี่ยวข้อง จะได้รับการนิรโทษกรรมจากการกระทำรัฐประหารและล้มรัฐธรรมนูญและระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2558: ออนไลน์)

7.1 บทวิเคราะห์จากกรณีศึกษาเหตุการณ์ทางการเมืองที่ฟิจิที่น่าสนใจ

ประเด็นที่น่าสนใจคือประเทศที่มีการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยไม่สมบูรณ์ จะมีปัญหาความขัดแย้งในตัวระบบนำไปสู่การล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ มีการแถลงนโยบายสำหรับการกลับไปสู่สภาพปกติ ในขณะที่เดียวกันก็มีอำนาจพิเศษในการบริหารประเทศแบบเบ็ดเสร็จ ป้องกันการประท้วง การชุมนุมทางการเมือง รวมถึงจำกัดการนำเสนอข่าวของสื่อ เป็นต้น

เหตุการณ์ทางการเมืองของฟิจิ และ ไทยมีประเด็นที่น่าสนใจคล้ายคลึงกันดังนี้

1) รูปแบบการลงโทษ โดยการจับรัฐมนตรีใส่และมัดปากกระสอบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมาตรการและวิธีการลงโทษที่ไร้อารยะธรรม ส่วนประเทศไทยจะมีการถอดถอนนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาลออกจากตำแหน่ง ทำการยุบสภา และในบางสมัยนายกรัฐมนตรีจะลี้ภัยไปต่างประเทศ 2) ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ร่างรัฐธรรมนูญใกล้เคียงกันกล่าวคือ ฟิจิมีรัฐธรรมนูญซึ่งร่างขึ้นในปี ค.ศ.1997 ซึ่งตรงกับประเทศไทย ปี พ.ศ. 2540 ที่รัฐธรรมนูญมาจากการร่างโดย สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญชุดแรกนั้น คือรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2540 3) หลังจากการรัฐประหารและมีรัฐบาลที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งก็มีการสัญญาว่าจะมีการเลือกตั้ง มีการแถลงแผนการณ (Road map) เพื่อนำไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบปกติ และเพื่อเป็นแนวทางในการปกครองประเทศ เช่นเดียวกัน 4) มีการใช้อำนาจพิเศษควบคุมบุคคลและมีอำนาจที่จะกักขังบุคคล รวมทั้งการจับผู้ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างทางการเมือง นอกเหนือจากนั้นมี การห้ามมิให้มีการชุมนุมและการสลายกลุ่มพลังที่มีการชุมนุม

ประเทศไทยและฟิจิต่างก็มีลักษณะของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และเมื่อมีการปฏิวัติรัฐประหารรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งก็จะเกิดการยกเลิกรัฐธรรมนูญแล้วแต่งตั้งคณะทำงานร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มีการแถลงถึง Road Map เพื่อนำไปสู่สภาพปกติเช่นเดียวกัน พร้อมกันนี้ก็มีอำนาจพิเศษในการป้องกันการประท้วง การชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น ส่วนในประเทศไทยก็มีการควบคุมสื่อในการนำเสนอรวมถึงการรับรู้ข่าวสารของประชาชน คำถามที่สำคัญของทั้งสองประเทศคือ อนาคตทางการเมืองจะเป็นไปในทิศทางใด ระยะเวลาที่กลับคืนสู่ประชาธิปไตยจะยาวนานหรือไม่ รัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นมานั้นจะส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด นานาประเทศต่างจับจ้องประเทศไทยและสนับสนุนการกลับมาเป็นประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง แต่ทั้งนี้ไทยเราเองคงต้องหันมาทบทวนตนเองถึงประเด็นปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นแล้วแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองของสังคมไทยเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำรอยเดิม และไม่ให้คำว่า ประชาธิปไตย เป็นคำที่มีปัญหาในสายตาของต่างประเทศดังเช่นปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย. (ม.ป.ป.). *ข้อคิดเห็นของ คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.)*. (7 กันยายน 2558) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.webcenter.tht.in/Reformation4.html>.
- ชรินทร์ สันประเสริฐ. (ม.ป.ป.). *รัฐธรรมนูญกับการสร้างสถาบันการเมือง*. (7 กันยายน 2558) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.webcenter.tht.in/Knowledge.html>
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2515). *การปฏิวัติที่ใช้ขบวนการ*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- ฐิติกร พูลภัทรชีวิน. (ม.ป.ป.). *แนวทางพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย*. (21 กันยายน 2558) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/322379>
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2551). *การเมืองไทย: ระบบที่ไม่มีสูตรสำเร็จในการแก้ปัญหา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ปัญญาชน.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2540). *ประชาธิปไตยตรวจสอบ. จุดจบรัฐชาติสู่ชุมชนมธนาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์พรินติ้ง
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2539). *ปัญหาการเมืองไทยในข้อเสนอกรอบความคิดในการปฏิรูปการเมืองไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เคล็ดไทย.
- ประเวศ วะสี. (ม.ป.ป.). *ทางออกจากวิกฤต*. (21 กันยายน 2558) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.matichon.co.th/matichon/view_news.php
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2541, 4 สิงหาคม). *อาณานิคมทางปัญญา. มติชน*. หน้า 6.
- _____. (2557). *การแก้ปัญหาที่ล้ำสมัย*. (21 กันยายน 2558), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=001164
- _____. (2557). *ทฤษฎีสังคมศาสตร์และการประยุกต์*. (21 กันยายน 2558) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=001177
- _____. (2558). *เหตุการณ์ทางการเมืองที่พีจิ่น่าสนใจ*. (21 กันยายน 2558) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=001224
- _____. (2558). *อุปสรรคของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย*. (7 กันยายน 2558) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=001244
- วิศาล ศรีมหาโร. (2553). *วัฒนธรรมการเมืองและทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภาคใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 3 (2), 66.
- วิสุทธิ โปธิแทน. (2551). *แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์และราชกิจจานุเบกษา.

- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). รายงานการวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ. (7 กันยายน 2558)
[ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://www.kpi.ac.th>
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2543). **การเมืองและการบริหาร. สาธารณบริหารศาสตร์.**
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธาศัย ยิ้มประเสริฐ. (2557). สุธาศัย ยิ้มประเสริฐ: ว่าด้วยการปฏิวัติ-รัฐประหาร. (21 กันยายน 2558)
[ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://www.prachatai.com/journal/2014/05/53606>
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2538). **สองนคราประชาธิปไตยแนวทางการปฏิรูปทางการเมืองเศรษฐกิจเพื่อประชาธิปไตย.** กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- อมร รักษาสัตย์ และโสรัจ สุจริตกุล. (2505). **การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.